

ALFÖLDI IMRE

Tejfoggal kőbe (26.)

Regényes önéletrajzi krónika apámról s magamról

Társadalom

Az 1924-ben Nagyváradon született krónikáíró annak a Mozog Nagy Imrének a fia, akinek önéletrajzát Jár a baka, jár címmel közöltük folyóiratunk 2016–17-beli számaiban. Az Alföldi Imre írói álnevet használó ifjabbik Nagy Imre emlékiratai édesapja hagyatékával együtt kerültek hozzánk. A vaskos gépiratköteg élére szerzőnk a következő, sokat sejtető megjegyzést fűzte: „Egy hegedűművésznek készülő, de végül is közepszerű írásipari dolgozóvá kisiklott váradi fiatalember emlékeiből.” A gyermek- és ifjúkorát, tanulóéveit Váradon töltő fiatalember ígéretesnek tűnő zenei pályafutását a második világháború végén – leventeként – a frontra kerülés, majd a hadifogság pokla törte meg. Kalandos úton hazavergődve, mintegy pótcselekvésként állt be „írásiipari dolgozó”-nak. Újságíróként előbb szülővárosában tevékenykedett, majd Budapestre költözve különböző lapok, illetve a Rádiókabaré munkatársa lett. Krimiszerzőként öt kötete jelent meg, részint a Népszava kiadásában. Önéletrajzána sorozatban közlendő részleteit a születésétől 1947-ig terjedő időszakból válogatjuk, az alábbi epizód 1933–34 fordulóján játszódik.

„KINYÍLT A SZEMED, Ó, KUTYÁM”

Mikor az elemi iskolába járásomról szót ejtettem, megke-
rültem az „előtanulmányokat”, óvodába járásom ügyét.
Egyszerű oka van: életemben nem jártam óvodába, csak
kétszer két napig. Elkezdtem, aztán egy hónapi torokgyul-
adás és mindenféle egyéb „haldoklás” után még két napig
próbálkoztam vele. Nem bírtam!

Beírtattak engem rendben a szüleim a Nogáll utcai óvodá-
ba. Ez esett a legközelebb Ferenc utcai otthonunkhoz.
De harmadnap már magas lázzal feküdtem otthon, nem
is akármeddig. Szőke doktor úgy járt hozzánk azidőt,
mint szerelmes legény a kedveséhez: amikor csak ideje

engedte. Többheti nyavalygás után –
azt hiszem, eközben próbálták kivé-
tetni a manulámat Chidoşean dok-
torral, sikertelenül – újra nekivesel-
kedtem a Nogáll utcai megpróbálta-
tásoknak. Újra csak ágynak estem.
Mire apám, aki általában elég
hamar levont következtetéseket,
és nem volt tőle idegen az igen
gyors döntés gyakorlata sem, ellent-
mondást nem tűrő hangon kijelen-
tette:

– Frászt neked, óvoda! Olyan girhes
vagy, hogy neked még az óvoda is
árt. Itthon van az anyád, vigyázzon
rád! Fontosabb nekem, meg neked is,
a zeneiskola, mint a bújj-bujj-zöldág-
zöld-levelecske...

Attól fogva szóba sem került többet,
hogy „előtanulmányokat” abszolvál-
jak bármelyik óvodában. Őszintén
szólva nekem sem hiányzott, hogy
ismeretlen kölykök közé keverve,
mindig azt csináljam, amit az óvó
néni akar, nem azt, amihez kedvem
van. Elég volt a muszájból a rendsze-
res hegedűgyakorlás.

Eljött végre az idő, amikor az 1933.
május 6-án kezdett alapozással neki-
láthattunk új otthonunk építésének,
saját, takaréklángra csavart életfor-
mánk szerint.

Szó szerint idemásolom édesapám visszaemlékezéseiből az erre az időszakra vonatkozó sorokat: „(...) Megjött az 1933. év is. A gyermekek egészségi állapota sürgette az építkezést. Ekkor már a feleségem maga ajánlotta, hogy elad a földjéből, ha megvenné valaki. Az én keresetemből ekkorra körülbelül hetvenezer lej feküdt már telekben, kavicsban, téglában és deszkában, pár ezer lej meg az újabb kölcsönből kéznél volt a cémentre. Sikerült feleségemnek is eladnia két holdat, hatezeröttszáz lejével holdját. Az albisi Szabó Béla vette meg. (...) Szegény Béla, az 1933. évi nagy tavaszi abnormális havazásnak lett az áldozata, a kapuja előtt az országúti árokba temette a hó. Leszállt a székerről, hogy kaput nyisson, nem akarta abban az ítéletidőben kilármázni a családját, hogy nyissanak kaput, aztán az árok fölötti átjáró híd mellé lépett. A nyakig érő hóból nem tudott kievickélni, odafagyott. Ez március 23-án történt! Alig tudtak neki koporsót hozni Székelyhídról, mivel a hó az útszéli akácok tetejéig ért imitt-amott. Olasziból az összes igás ökröt kirendelték utat törni a hóban. Mikor aztán pár nap múlva olvadni kezdett, a folyók nem bírták levezetni a hólét, kiöntöttek. A Sebes-Körös napokon át hordta az áldozatául esett, elsodort gazdasági épülettromokat, állatokat, macskát, kutyát, baromfit, sőt, bölcsőt is, benne kisgyermekkel. De a kavics- és homokkitermelést nagyon megkönnyítette.

Ez a tavasz volt mégis a legkedvezőbb az építkezés megkezdésére. Részemről már csaknem minden előkészület az indulást jelző beintésre várt. A Ferenc (Doina) utcai viskóra is végre komoly vevő alkudozott, Gleichmann cipész, ezért lassacskán hozzámerészkedtünk Nichita Gyuri bácsi közreműködésével az építkezéshez. Hanem ha valaki még nem ismeri némely ember ragadozó természetét, ajánlom, házi kezelésben próbáljon építkezni. Soha annyi gazembert nem mertem volna elképzelni, mint amennyit építés közben megismertem, és soha annyi fuserálót, mint amennyi az építőiparban akkor „szakembernek” nevezte magát.

A kis Ferenc utcai házat kipreparáltam magam. Mikor lebontottam a belső tapaszt (*vakolást – A. I. megj*), akkor vált nyilvánvalóvá, hogy mitől is volt olyan egészségtelen a lakás. A tapaszt és a fal között tenyérnyi vastagon díszel-

gett a zöld penész. Miután kitakarítottam a lakásból, lelocsoltam a falat forró mézstejjel, amiben kékgálicot oldottam fel. Aztán frissen oltott mézből és homokból habarcsot kevertem, s azzal bevastaltam a falat. Meleg tavaszi napokon, nyitott ablakok mellett állandóan fűtöttem a szobát. Mikor jól kiszáradt, újrafestettem. Gleichmann bácsi, a cipész kényelmesen költözhetett belé, miután leszurkolta érte a kialakított 39 ezer lejt. Ekkor már 1933 júniusa volt. A családomat épülő házunk szomszédságában, Fazekes Lajos szomszédék konyhájában helyeztem el – velük megegyezve –, magam pedig a már befedett, újonnan épült betonpince egyik szögletébe helyezett hárságyon éjszakáztam, június 18-tól november végéig, mikor is Varga asztalos úrnak méltóztatott leszállítani, háromhavi késedelemmel, az előre (!) kifizetett ajtókat, ablakokat. December elejére sikerült lakhatóvá tenni az egyik szobát, a konyhát, az egész épületet pedig tető alá hozni. A két szobának, konyhának, spájznak kész volt az ablaka, ajtaja, be is volt állítva, de az udvari részen, a két nagy előszobai köríves ablak és az előszobaajtó még meg sem volt akkor rendelve. A konyha és a folyosó, a felvezető lépcső nyers betonból, cémentezés, illetve burkolás nélkül. A külső szoba pedig még el se töltve, kétméternyi mélység fölött, fosznideszkával hidaltuk át az előszoba és a belső szoba küszöbe közötti négyméteres távolságot, s azon át mászkáltunk,

egyensúlyozva, egész télen, 1934-re kelvén. Az egyetlen szobát, amelyet laktunk, egy pléhkályhával fűtöttük. Többnyire hideg volt, de csudálatosképpen senki se lett beteg közülünk...

Állapotunk igazolta tehát Szőke doktor állandóan hangoztatott véleményét, hogy betegeskedésünk fő oka a Ferenc utcai házikó s annak dohos levegője. Ott ugyan melegebbre

lehetett kifűteni a szobákat, itt még nem, mégis fittyet hánytunk a téli nyavalyákra.”

(Folytatjuk)

A szöveget gondozza és szerkeszti:

SZŰCS LÁSZLÓ